

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS.

in 't Jaar de Stad 12.
en 1 vanden per post 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

ADVERTENTIE:

15 cents de regel.
halve 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

EEN WOORD over den MAAT-
REGEL VAN DEN GOVERNEMENT-
GENERAAL VAN NEDERLANDSCH
INDIË TER OPZIGTE VAN DEN
APOSTOLISCHEN VICARIS J. GROOFF
EN ZIJNE ASSISTENTEN. (In 't Gra-
venhage, bij J. M. VAN 'T HAARF
1846.)

Na al hetgeen wij reeds over de onderwer-
pelijke zaak gezegd en medegedeeld hebben, zal
het overbodig zijn in lange beschouwingen over
dit werkje te treden; eenige korte opmerkingen
kunnen wij echter niet ter zijde laten.

Vooreerst wordt het gebeteerd als door
eene catholiek aan zijne land- en geloofsge-
noeten gerigt. De schrijver had toch be-
hooren in te zien, dat dit middel om op de
catholiken te werken, reeds tamelijk oud en
versleten is en dat daarenboven, in vele
omstandigheden, zooveel misbruik van die
kunstgreep is gemaakt, dat zij geen vat
heeft; doch veel minder vat moet
wezen voor de schrijver zoo onbeheilig
een onbetrouwen huid laat steken,
dat een elk, die het voorschiet, hem moet
toeroepen: gij zijt een protestant, of een
catholiek, zoo als er het is, alsoo zij, en die
zich in alle gevallen het recht op de bevoegd-
heid niet mogen wettigen, hanteerend
Katholijke landgenooten gerust te stellen en de
les voor te zeggen.

Op 4 vanden wij gezegd:
In Indie worden der geestelijken hante
„standplaatsen door den Gouverneur-Generaal
„aangewezen; voor de Roomsch-Katholiken
„op voordragt van den Apostolischen Vicaris
„die tevens is de door den Gouverneur-Generaal
„benoemen Pastoor te Batavia.”

Indien men ons nummer van zaterdag 4 april
wil nalezen, zal men daarin zien, dat bij
het WETLIJK besluit van den 9 maart 1843,
no. 2. Ter vervulling
van de vacature door het voormelde ontslag
(van den Heer J. H. Scholten) tot Pastoor
bij de R. K. gemeente te Batavia BENOEMD
de heer Jacobus Grooff, benoemd Aposto-
lisch Vicaris van Batavia enz.

wanneer men zoo weinig kennis van zaken
of zoo ligt over de waarheid henen stapt,
dan men niet moet zeggen hetgeen de schrijver
of 7 zegt. „De Bisschop had daarvan
„bevoegdheid door de bevelen van den Gouver-
„Hoog-Heerzade die magt van den Gouver-

„neur-Generaal heeft ERKENNEN, door zich door,
„DENZELVEN (N. B.) te laten benoemen tot pas-
„toor te Batavia.

Op dezelfde bladz. 4 zegt de schrijver.
„Met de inwendige kerkdienst, met de leen-
„stellingen en KERKELIJKE VERORDENINGEN, be-
„moet zich het bestuur niet.”

Dit heeft klaar als de dag gebleken door de
bemoelingen van den Gouverneur-Generaal met
de door den bisschop uitgesprokene suspensie,
en de wijze waarop die bemoelingen hebben
plaats gehad.

Veel wordt er geschermd met de uitdrukking,
welke Mgr Grooff zou gebezigd hebben, dat
hij altoos bij de vervulling zijner priesterlijke
pligten, zoo veel mogelijk het staatsbelang der
kolonie op het oog heeft gehad, en de schrij-
ver grijpt ook deze uitdrukking op bl. 9 aan.

Wij kennen het stuk nog niet, waarin Mgr.
Grooff deze uitdrukking gebezigd heeft, en
weten alleen uit het besluit van den Gouver-
neur-Generaal, dat hij deze zou gebruikt heb-
ben. Om er echter de echte beteekenis
van te kunnen waarden, zou men zoowel
hetgeen voorafgegaan is als hetgeen gevolgd
is, moeten kennen. Zonderling is het ech-
ter in allen gevalle, dat men eene uit-
drukking, welke steeds als eene bekrachtiging
van *affirmatief* beschouwd wordt, thans als een
diminutief wil beschouwd hebben. Trouwens
wat zou ik mogen denken van iemand, die
mij eenen last te volvoeren geeft, en aan wien
ik, bij het aanvaarden van denzelfden de ver-
zekering zou geven dat ik mij zooveel mogelijk
bijvoeren zou, zijne bevelen of instructien na
te komen en zijne belangen te behartigen,
indien zoo iemand, om die uitdrukking wan-
trouwen tegen mij opvatte en den opgedragen
last weder introk, uit vrees dat ik zijne be-
velen of instructien zou overtreden en zijne
belangen verwaarloozen? Wij gelooven niet,
dat iemand tot heden in die woorden ooit
iets anders gezien heeft dan eene warme uit-
drukking van ijverige bereidvaardigheid. Het
was aan den Gouverneur-Generaal van Oos-
Indie voorbehouden uit dezelve een motief te
putten, tot wettiging zijner geweldenarij.

Op bladz. 11 verandert de schrijver weder
van gevoelen. „Wij willen niet treden, zegt
„hij, in den aard der bevelen, die de Bisschop
„aan de door hem gesuspendeerde geestelijken
„heeft gegeven.”

Ons dunkt echter, dat dit wel noodzakelijk
was, alvorens aan den Gouverneur-Generaal recht

te geven en het onrecht aan de zijde des Bis-
schops te plaatsen. Maar de schrijver heeft dit
nu niet meer nodig, wij het hem gebleken is,
dat die „bevelen en de daarop gevolgde maat-
„regelen van den Bisschop geen bijval bij de
„leken hebben gevonden” en „het in de dag-
„bladen bekend gemaakt proces (protest) van
„de Roomsch-Katholijke gemeente te Samarang”
„strekt daarvan tot openlijk bewijs.”

Behalven dat het vreemd klinkt, in den mond
van eenen schrijver die zich „Roomsch-Katho-
lijk” noemt, dat een bisschop, alvorens eene
daad van gezag en magt te plegen, zich van
den bijval der leken zou moeten vergewissen,
hebben wij in ons vorig nummer aangetoond,
wat er van het bedoelde protest van Samarang
te denken valt.

Het schoonste van des schrijvers gewrocht is
gewis hetgeen op bladz. 11 en volg. voorkomt,
alwaar aan den Gouverneur-Generaal de hand-
having van het belang der Moederkerk wordt
toegekend, terwijl zonder dat Mgr. Grooff hoogst-
waarschijnlijk de onmiddellijke oorzaak van „steeds
„toenemende tweespalt, verwijdering en eindelijk
„misschien scheuring van het gezag van Rome”
zou geworden zijn; hetgeen op bladz. 12 nog
krachtiger herhaald wordt door de woorden:

„Wij houden het er deshalve voor, dat door
„den wijzen, door de noodzakelijkheid geboden,
„en door de magt van den Gouverneur-Ge-
„neraal gewettigden maatregel, DE ROOMSCH-
„KATHOLIJKE KERK IN INDIE, VOOR DEN H. STOEL
„IS BEWAARD GEBLEVEN, en dat DAARDOOR thans
„ALLE VREES VOOR SCHEURING en onaangenaam-
„heid is GEWEKEN.”

En wij houden het er voor, dat de schrijver
wijzer zou gedaan hebben dit kind van zijn
hersensloos brein niet aan het daglicht te brengen.

AMERIKA.

De laatste tijdingen uit de Vereenigde Staten
ontvangen, gaven het vooruitzicht op eenen mislukten
schikking van het verschil tusschen hen en
land ontstaan. De partij des vredes, wop
men zeide, meer en meer veld, zoowel in den
Senaat als in den schoot van het Congres
uitvoerende magt zelve scheen tot over genomen
denkbeeld te komen; in een woord, de dreig
voor oorlog was geheel geweken. Heden is weder
eenige verandering in dien toestand gekomen. De
tijdingen van den 31 maart, alvorens de pakett
Hibernia aangebragt, meldens dat de geres
Ruk dan 21 van den Senaat eene buedschap
gezonden, waarby hij een aanzienlijk verster
dering der landmacht aanvaardigt. Het
wij ons er by te voegen, dat hier uit niet

worden afgeleid, dat eene vredebreuk tusschen Engeland en de Vereenigde Staten voor de deur staat. Dit is ook het denkbeeld niet van den president Polk; hij hoopt nog op het behoud des vredes; maar heeft de oorlogsbereidingsen gezien, welke van de zijde van Engeland gemaakt worden en waarvoor geen andere oorzaak kan gevonden worden dan de vrees van eenen aanstaanden oorlog met Noord-Amerika. Wat de vermeerdering der landmagt betreft, deze wordt ruimschoots geregtvaardigd door de betrekkingen tusschen Noord-Amerika en Mexico. De Vereenigde Staten moeten overigens alle middelen bij de hand hebben, om elke poging tot landing op hunne kusten tegen te gaan.

De inzending dier boodschap heeft in den Senaat eene levendige beradslaging veroorzaakt, die echter tot geene uitkomst geleid heeft. Den 31 maart had de Senaat nog geen bepaald besluit genomen omtrent de opzegging van het tractaat van 1827. De Secretaris der marine heeft van zijne zijde aan de Kamer der Vertegenwoordigers den staat der militaire zeemagt van de Vereenigde Staten overgelegd. Zij bestaat uit vijftien schepen, negen fregatten, drie-en-twintig korvetten, twee groote stoomschepen, acht brikken of schooners, twee stoomboten voor de dienst der havens en vier lastschepen. Men schat op 625,000 dollars, (ongeveer 1½ miljoen guldens) de noodige onkosten om derzelver wapening te voltooien.

Intusschen blijkt uit deze opgave, dat de zeemagt der Vereenigde Staten nog ver beneden die van Engeland is.

De president Polk is voornemens om veertig stoomschepen van verschillende grootte te laten bouwen, bestemd tot de bescherming der kusten zoo op den Oceaan als in de binnenwateren, benevens twaalf fregatten en negen korvetten. De kosten dezer onderneming worden op 43 miljoen guldens geschat.

De landmagt is reeds versterkt. De Kamer der Vertegenwoordigers heeft in hare zitting van den 25 een wetsontwerp aangenomen, waarbij de uitvoerende magt gerechtigd wordt, om twee nieuwe regimenten karabiniers op te rigten, en de regimenten dragonders, voetvolk en artillerie met tien man voor elke compagnie te vergrooten. Deze wet is met 164 stemmen tegen 15 aangenomen.

OOSTERRIJKSCHE STATEN.

Inziedens eene correspondentie uit Venetie aan de Köln. Zeit. wordt de beweging steeds zorgwekkender in de steden van Lombardije. Graaf Radetzki, die in de provincie het bevel voert, heeft dringend om versterking gevraagd en er komen inderdaad dagelijks troepen zoo voetvolk als paardenvolk. Het schijnt dat gedurende vele achtereenvolgende nachten de schildwachten met luchtgeweren doodgeschoten zijn. Men ziet nog in den loop dezer maand ernstige onlusten te gemoet.

DUITSCHLAND.

DRESDEN 10 april. De deutsch-catholijken hebben eindelijk verloop gekregen, hunne eeredienst in het openbaar uit te oefenen. Het gebruik van klokken is hun echter verboden. In Oostenrijk daarentegen wordt het decreet, tegen deze nieuwe secte afgevaardigd, met de meeste strengheid gehandhaafd.

Den berlijnsch blad zegt de tijding ontvangen te hebben eener beweging, welke te Rogasen, in het hertogdom Posen, zou hebben plaats gehad. In den nacht van den 8 april zouden de inwoners uit hunne slaap gewekt zijn geworden door den kreet: *Omwending!* in de straten uitgeroepen door eene talrijke bende Joden, die de gansche joodsche bevolking bedreigden. De grootste huishoudelingen zouden gepierd zijn en niet dan na eenige moeite zou het geluk zijn de orde te herstellen. Het berlijnsch blad zou in de laatste maanden van het jaer 1846 het eerste vermoeden van deze tijding ontvangen is.

— Het russisch gouvernement legt steeds de meeste gestrengheid aan den dag te Warschau. De troepen bivouakkeren des nachts op de openbare pleinen, bij het licht van groote vuren. Ten acht ure des avonds moeten al de huizen gesloten zijn en niemand mag over de straat gaan, indien hij niet van eene lantaarn voorzien is.

— Men verzekert dat de Oostenrijksche bezetting te Krakau en de militie dier stad zeer door de koorts geteisterd worden; het gevolg der vermoeijende diensten, welke zij doen moeten.

— Algemeen heeft zich de tijding verspreid dat de prior der Redemptoristen, te Weenen, een Pool van afkomst, zichzelf van het leven zou beroofd hebben, omdat hij in den poolschen opstand betrokken was, als hebbende aan de Jesuiten van Lemberg aanzienlijke sommen gelds gezonden, welke hem tot het doen van goede werken waren aanvertrouwd. De oostenrijksche *Beobachter* verklaart dit eene schaamteloze leugen.

Door te spreken van de toezending van geld door de Redemptoristen aan de Jesuiten heeft het duitsche blad, dat het eerst deze tijding verspreidde, klaarblykelijk ten doel gehad om te doen gelooven, dat deze laatsten deel genomen hebben aan den opstand in Gallicie. Dit is een der lasteringen, zegt de *Beobachter*, welke dat dagblad dagelijks zoo overvloedig uitstrooit.

IERLAND.

Wanneer men hoort zeggen dat duizenden Ieren van honger sterven, komt zulks bijna ongelooflijk voor. En niettemin is het letterlijk waar. Treurige statistieken leveren daarvan het jaarlijksch bewijs. Het is meestal bij het einde van den winter, wanneer alle voorraad uitgeput is, dat de armoede de vreedste verwoestingen aanrigt en de hongernood de meeste offers velt. Bij elke lente zijn de iersche bladen opgevuld met verhalen van treurige tooneelen, waarin men ongelukkigen ziet sterven bij gebrek aan een weinig broods om hun leven te verlengen. De lente van 1846 zal vruchtbaar zijn aan tooneelen van dien aard, want er zijn gansche districten, welker inwoners door den honger gefolterd worden. Die nog twifelen mogten, lezen de volgende regelen, ontleend aan de *Limerick-Chronicle* van 11 april:

» Overeenkomstig de oproeping, aan de broodelooze landbouwers der baronie van Coshma en omliggende districten gerigt, heeft H. donderdag eene meeting te Toryhill plaats gehad. Ongeveer 2000 boeren hadden zich naar die meeting begeven, waarvan het doel was, om naar middelen om te zien, ten einde brood voor hen en hunne huisgezinnen te bekomen. Eene groote vlag aan eenen staak gehecht, was op de kraai van den heuvel geplaatst als teken van bijeenkomst.

» Op het oogenblik dat de meeting zou aanvangen, kwam de eerw. heer Meehan, catholijk priester, op de plaats en haalde de vlag om, waarover de vergaderde menigte zich zeer ontevreden toonde. Daarna rigtte hij het woord tot de boeren en vermaande hij hen in de dringendste bewoendingen, om zich te veranderen; maar hij werd niet eens aangehoord; de menigte schreeuwde slechts: «Wat wij vragen, is werk; wij kunnen toch niet van honger sterven.» Toen de heer Meehan vertrokken was, werd de vlag weder gheschen.

» Eenige oogenblikken later kwam een ander catholijk priester, de eerw. heer O'Shea in den boezem der meeting, en zich naast de vlag plaatsende, sprak hij de menigte aldus aan: »Mijne kinderen! Gij hebt altijd en overal uwe geestelijken geëerbiedigd; ik kom u heden vragen of gij steeds denzelfden eerbied en bereidwilligheid aan hare raadgevingen bewijzen wilt? (Van alle zijden: Ja, dat willen wij.) Dan vraag ik u daarvan een bewijs te geven, door deze vlag weg te nemen. (Dit bevel wordt onmiddellijk ten uitvoer gezet.) Nu moet ik, als een vriend, wij verzeten tegen

eene vergadering of meeting als deze; het is onwettig en onvoorzigtig aldus in de tegenwoordige omstandigheden bij een te komen. (Geroep: wij vragen werk.) Wij hebben alles gedaan wat mogelijk was, om u werk te verschaffen; de grondeigenaren hebben zich met den meesten ijver deze zaak aangetrokken; en ik hoop dat het gouvernement binnen 10 of 12 dagen de in dit distrikt ontworpen werken zal doen aanvangen. (Geroep: In dien tusschentijd zullen wij van honger gestorven zijn!) God zal dit niet toelaten.

» Ik smeeke u, uw lijden en ontberingen met kalmte en geduld te dragen tot dat het besluit van het gouvernement bekend zal zijn. (Geroep.) Weest op uwe hoede, mijne vrienden, dat de honger u niet tot misdaad vervoere. Maakt, in Gods naam, uwen toestand niet erger dan hij reeds is. Men deelt aan de armen veel van maïs gratis uit; dit is een goed voedsel, dat ik u aanbevelen. (Indien wij er van eten, zullen wij vergiftigd zijn.) Ik verzeker u dat dit eene ongerijmde gedachte is. Ik eet het dagelijks bij mijn ontbijt en zal hiermede voortgaan; indien het dus eene gevaarlijke spij is, zal ik er het eerste slagtoffer van wezen. (De menigte. Wij zullen er ook van eten.)

» De eerbiedwaardige priester eindigt zijne toespraak met de boeren te smeeke zich te verwijderen en rustig naar hunne woningen terug te keeren.

» Dit verzoek van den ijverigen geestelijke wordt ditmaal bewilligd, en de menigte is in stilte uit een gegaan, zonder de minste gemiddeldheid tot het plegen van eenige wanorde aan den dag te leggen.

PORTUGAL.

LISSABON 10 april. De eerste Kamer heeft eene groote meerderheid het wetsontwerp aangenomen, waarbij bepaald wordt, dat bij het overlijden der Koningin de vermoedelijke erfgenaam der kroon niet minderjarig magt zijn, de Koninklijke Generaal het regentschap zou uitoefenen.

SPANJE.

MADRID 12 april. Het kabinet is nu zamengesteld. De heer Lopez, buitenl. zaken, voorzitter van den raad; de heeren Mon, financiën; Pidal, binnenl. zaken; Diaz-Caneja, justitie en gratie; generaal Sanz, oorlog; generaal Armero, marine. De heeren Mon, Pidal en Armero hebben deel gemaakt van het eerste cabinet Narvaez, dat drie jaren lang eene groote meerderheid in de Cortes gehad en zoo vele nuttige hervormingen in de financiën en het landsbeheer aangebragt heeft.

FRANKRIJK.

PARIJS 17 april. In het officieel gedebatte van den *Moniteur* leest men:

Middernacht. De koning van zijn wandeling kwam en het park van Fontainebleau bereed heeft een man, die op eenen muur geklommen was op 20 M. geschoten.

De Voorzienigheid heeft nog eens de dagen des Konings behouden.

De koningin, de prinses deloide, de hertogin van Nemours en de prinses en prinses van Salaparuta bevonden zich in het tuig des konings.

Niemand is getrouwd geworden.

Drie kogels hebben de franje der ophangende weggerukt.

Eene prinses zusschen den koning en de koningin werd door deze laatste opgevoerd.

De koning is oogenblikkelijk gegaan, hij heeft Legey, een oud-wachter generaal van het hof van Fontainebleau.

Verder verneemt men dat de vader van de prinses van de Patricier is opgestegen.

De ministers hebben zich naar Fontainebleau begeven om des konings koninklijke bevelen te zal met hen naar de hofstad terugkeeren.

gen zal de Kamer der Gedeputeerden hare gelukwenschen aan den Koning gaan aanbieden.

De graaf d'Appony, minister van Oostenrijk, die op het punt stond van naar Weenen te vertrekken, heeft de paarden laten uitspannen en zijn vertrek uitgesteld.

BELGIË.

BRUSSEL, 17 april. Het handels en scheepvaarttractaat tusschen België en de Vereenigde Staten is door den amerikaanschen Senaat met eene groote meerderheid goedgekeurd. Dit tractaat plaatst België onder de meest bevoordeelde volkeren in hunne handelsbetrekkingen met de Vereenigde Staten. De heer Serruys, Belgisch zaakgelastigde te Washington, is op de *Hibernia* sloop gegaan om het geratificeerde tractaat naar België over te brengen.

NEDERLAND.

DE HERTOGENBOSCH, 20 april. Men heeft ons het volgende, wat van ons spoedig mogelijk aan onze lezers ter kennis zal worden gebracht.

«Met de grootste verwondering heb ik in uw blad van gisteren (16 april) het bericht gelezen, overgenomen uit de Rott. Courant, waarbij gezegd wordt, dat in doorgaans goed onderrichte kringen (te 's Hage) men het er voor meent te mogen houden, dat vanwege het ministerie van Kolonien aan den Koning is voorgesteld, om in het gedrag, in deze (in de zaak van den Hoog Eerw. Heer Grooff, c. s.) door den Gouverneur-Generaal gehouden, te berusten (of, — zoo als de N. Rott. Cour. zegt, — dit gedrag goed te keuren).»

«Dat de Minister van Kolonien een rapport over die zaak aan Z. M. heeft ingediend, kan ik u als zeker melden; — dat er, bij de gevoelens die Z. M. die Minister van Kolonien, omtrent den geheelen handel in de Oost-Indien, bezielen, niet veel goeds van zulk een rapport te wachten laat zich ligtelijk denken; — maar dat Z. E. o. het zoo ver zou durven dringen van voorstellen, om in eene zoo schreeuende handelswijze als die van den Gouverneur-Generaal te berusten of die goed te keuren, aldus een fait accompli van te maken, is mij nog betwijfelen, want de Minister van Kolonien heeft den Minister aangedaan. — Eene zaak wil ik u hier nog bijvoegen: al mogt de Minister van Kolonien (wat ik niet kan denken) Z. E. o. de Minister van Kolonien een rapport aantonen, om van zijnen kant in de onregtvaardige en onwetende handelswijze van den Gouverneur-Generaal te berusten of die goed te keuren, en het ministerie van Kolonien het fait accompli, zoo houd ik mij geheel verzekerd, dat Z. M. het verbodigde Koning daarin volstrekt niet berusten en een zoodanig voorstel niet aan te nemen. Ik ken het regtvaardig hart van onzen Geliefden Vorst jegens zijne katholieke onderdanen, niet alleen in 't algemeen, maar ook in 't bijzonder met betrekking tot deze zaak; ik weet hoe Z. M. er over denkt, en hoe levendig hij er over getroffen is. Neen! het is onmogelijk, dat onze regtvaardige Koning aan de onregtvaardigheid de kroon op 't hoofd zou kunnen zetten. Het is onmogelijk, dat onze regtschapen Koning eenen man zou willen verguisd zien, die zo velen verdedigt, die vaderland heeft, — die jaren lang in Suriname, honderden en honderden van zijn landgenooten, verlatene, melaatsche onderdanen van Zinnichjesteit, met gevaar van zijn lichaam verpleegd heeft, — die zo dikwijls de Koning van die Kolonie heeft weten behouden, die door zijne diepe nederigheid, en door zijne onbegrijpelijkheid daar door iedereen hoogacht wordt, — die in Ned. O. Indie niet anders dan met de grootste heiligheid zijnen heiligen plicht vervuld heeft, — die, voor dat hij door de despotische handeling van eenen Gouverneur-Generaal, op een schip gezet en uit de Kolonie weggejaagd wordt! het is onmogelijk, dat

de regtvaardige Willem II zoo iets zou kunnen bekrachtigen. — Ministers mogen dan misschien een millioen van getrouwe Katholieke Nederlanders durven trotseren, maar onze Koning, die zijn volk oprecht bemint, zal zulks niet doen; hij kent den trouw zijner Katholieke onderdanen, en zij kennen zijn regtvaardig hart; daarop steunen zij met gerustheid en met zekerheid.»

— Bij Koninklijke besluiten van den 16 april 1846, zijn benoemd tot ontvangers der directe belastingen en accijzen: te Vlijmen en Hedikhuizen (Noord-Brabant), de heer H. G. J. H. Vermeulen, thans ontvanger te Haaren; te Haaren, de heer G. J. Kaufman, uitgevallen adjunct-commies bij het provinciaal gouvernement van Noord-Brabant.

— Naar men verneemt, is de reis der koninklijke familie naar Amsterdam eene week uitgesteld geworden, uithoofde het overlijden van H. K. H. mevrouw de prinses Willem van Pruisen, geboren prinses van Hessen-Homburg.

— Men verneemt, dat het ontwerp van wet noemens de Dedemsvaart thans aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is toegelaten, en dit en andere nieuwe ontwerpen van wet in de zitting der Kamer, op aanstaanden maandag te houden, zullen worden aangeboden. Men verwacht thans ook spoedig de antwoorden van den heer van Rosenthal, betrekkelijk het door hem gedane voorstel.

— Een ongeluk, dezer dagen op den Rijn voor Rhenen voorgevallen, heeft verscheiden huisgezinnen in rouw gedompeld. Vijf personen, 2 mannen en 3 vrouwen werden in eene roeiboort de rivier overgezet. Door onachtzaamheid in het vaarwater eener voorbijvarende stoomboot gekomen zijnde, geraakte het vaartuig door den sterken golfslag en den stroom tegen de ketting der gierpunt en sloeg om. Onmiddellijk werden pogingen tot redding aangewend, echter met dat ongelukkig gevolg, dat men slechts eene der vrouwen heeft kunnen redden; de vier overigen vonden hun graf in de golven. Eene der verdronkene vrouwen laat een man met 10 kinderen na. (N. R. Ct.)

— Men verneemt thans nader, dat den 20 dezer voor den Hoogen Raad, kamer van strafzaken, zal worden behandeld, het beroep in cassatie van den heer K. van Hulst, uit Kampen, tegen het incidentele arrest van het Provinciaal Hof in Overijssel, van 14 februari jl. Daar door het eind-arrest de gronden, waarom afzonderlijk tegen dit incidenteel arrest cassatie is aangeveerd, hoofdzakelijk zijn komen te vervallen, en bovendien de heer van Hulst gelijkijdig met het eind-arrest zich ook nog tegen dit incidenteel arrest in cassatie voorzien heeft, zoo zal hij, ter voorkoming van noodlozen ontslag, waarschijnlijk den 20 dezer geen middelen van cassatie tegen dit arrest doen aanvoeren, maar daartoe de behandeling der principale zaak afwachten.

— L. O., koopman, onlangs gewoond hebbende te 's Hage, is bij vonnis van de arr.-regt. alhier van den 16 dezer, ontslagen van de rechtsvervolging, ter zake van een militair, die, krachtens de wet van 22 mei 1845 (Staatsblad n° 22) uithoofde van wanbetaling van patentrecht, werd ingelegerd, huisvesting, voeding, een nachtleger en plaats aan den gemeenen haard te hebben geweigerd.

De regtbank heeft in deze zaak uitgemaakt, dat de gemelde wet niet heeft willen of kunnen derogeren aan art. 168 der grondwet, en dat dus noodig is, dat hij, die ondanks den ingezeten, in diens woning wil treden en verblijven, moet doen blijken van den laat der bevoegde magt zoo hij dergelijke bevoegdheid, niet, krachtens zijne functie, ingevolge de wet, bezit. — In het opgemelde geval, had noch de deurwaarder der belastingen, die den militair had gebracht, noch die militair (ofschoon deze voorzien was van het op magtiging des kantouregters gegeven bevel tot inlegering) zich op dat stuk beroepen of hetzelfde verhoord. (s Gr. N.)

MIDDELBURG 15 april. Men verneemt, dat in den loop der aanstaande week te Middelburg of te 's Hertogenbosch eene commissie zal vergaderen, ten einde gewichtige bepalingen voor den Zeeuwisch-Limburgschen spoorweg vast te stellen.

LATERE BERIGTEN.

Omtrent de te Parijs gepleegde poging tot Koningsmoord, lezen wij in het *Journal des Débats*, nog vele bijzonderheden, waaruit wij het volgende mededeelen.

Reeds bij het afrijden des Konings stond de moordenaar achter een muurtje gereed zijn slagoffer te vellen; doch de ellendeling vermeende,

dat de Koning bij de terugkomst beter zou geplaatst zijn en wachtte dus. Bij de terugkomst hield de moordenaar zijn geweer gereed; doch toen het koninklijk rijtuig voorbijreed bevond hij het mikpunt van hetzelfde gericht tegen het hoofd van den heer de Montalivet, die naast den Koning gezeten was, in plaats van tegen het hoofd des Konings zelve. Dit verplichtte hem tot eene snelle, maar kwalijk genomen beweging om de rigting van het geweer te veranderen; het schot valt op twaalf passen afstand en twee kogels vliegen door de franje van den char-a-bancs, waarin het koninklijk gezin gezeten was. De prop valt op den schoot der koningin. Een tweede schot gaat in dezelfde rigting af; »het is niets, roept de koning dan het einde der jagt! (Z. M. was uitgereden om eene jagtpartij te volgen), voort! naar het kasteel.

Op het vallen van het dubbel schot nadert een der palfreniers, die te paard volgden, het muurtje en op het zadel staande beklimt hij het, en snelt den moordenaar na. Ik zal u levend krijgen, riep Millet, of gij zult mij het leven benemen! De moordenaar, Lecomte, keert zich om en tracht zich te verdedigen. Hij heeft eene verbazende lichaamskracht en Millet verkeerde in een groot gevaar; spoedig echter wordt hij bijgestaan door de officieren der huzaren, die den koning gevolgd waren, en met al de snelheid hunner paarden om den muur heen rijdende, hem hulp kwamen bieden, even als nog twee ordonnans-officieren des Konings. Nu ziet de moordenaar van den strijd af en geeft zich over; hij bekent zijne misdaad en geeft niets anders te kennen, dan zijn leedwezen over derzelver mislukken.

Met de meeste moeite is het gelukt Lecomte de gevangenis der stad te doen bereiken, zonder door de menigte, die hem vervloekte aangerand te worden. Hij is dadelijk verhoord geworden en heeft de bekentenis zijner misdaad herhaald, tevens met de verzekering van zijn leedwezen, den Koning niet getroffen te hebben. «Ik heb mij te veel gehaast,» zeide hij spijtig.

Des avonds was de stad Fontainebleau als op eenen feestdag luisterrijk verlicht. Vreugd had de verontwaardiging vervangen. De Koning heeft des avonds onderscheidene brieven geschreven; onder anderen aan den voorzitter van den raad, en aan de ministers van binnenlandsche en van buitenlandse zaken. De koningin heeft eene estafette aan de prinsessen hare dochters gezonden.

De Koning werd zaterdag te Parijs verwacht; de Kamer der Gedeputeerden zal zich denkelijk en corps naar de Tuilerien begeven, om den Koning over zijn behoud geluk te wenschen.

De moordenaar was opzigter-generaal van het domein der Kroon; het slecht vervullen zijner plichten had oorzaak gegeven dat hem, ofschoon nog onverschuldigd, een pensioen werd toegekend, hetgeen hij echter weigerde aan te nemen. Toen het ondanks hem zelve verleend was, kwam bij hem de zonderlinge gedachte op, om er het kapitaal van te vragen; dit werd echter niet ingewilligd. Zijn gedrag na deze weigering was van dien aard, dat de politie hem onder opzigt hield; doch toen in drie maanden tijds niets bijzonders van hem vernomen werd, verslaptte dit opzigt en de politie verloor hem geheel uit het oog. Hij hield zich schuil, doch slechts om na drie maanden weder te verschijnen, gewapend met een moorddadig, schietgeweer.

Nog leest men in het *Journal des Débats*. Men verzekert dat in den ochtend van gisteren de minister van binnenlandsche zaken twee telegrafische depeches ontvangen heeft uit Grenoble en Lyon, meldende dat men aan onderscheidene ambtenaren ongeteekende brieven gezonden had, met het bericht dat er, den 16 april op den Koning zou geschoten worden.

Uit Weenen verneemt men den terugkeer tot het catholiek geloof van mevrouw Harter, de echtgenoot van den vermaarden geschiedschrijver en voormaligen antistes van Schaffhausen. Hare afzwering heeft den 19 maart plaats gehad in de kapel van de apostolischen Nuntius en is gevolgd geworden door de toediening van het H. Vormsel, hetwelk de bekeerlinge even als de andere H. H. Sacramenten uit handen van Mr. Fize met al de blijken der innigste godsvrucht ontvangen heeft. Zij had het godsdienstig onderwijs genoten van den E. P. Martin, van de orde der Redemptoristen.

Uit Krakau schrijft men van den 8 april dat men van tijd tot tijd nog het gebulder van het geschut verneemt en den gloed van brand ontdekt, waaruit

blijkt dat de rust nog in verre na in Gallicie nie hersteld is. Reizigers uit dat land komende zijn voorzien van passen, afgegeven door Szela, het opperhoofd der boeren, die zich noemt: *Meester van leven en dood.*

Mengelwerk.

KONSTANTINOPEL 15 Maart 1846.

Rondgaande brief van den grieksch-patriarch tegen de catholijke scholen. — Brieven van excommunicatie van den Armeniaanschen Patriarch tegen de protestanten; — derzelver vertaling. — Gedachten, welke zij doen ontstaan.

De eerste daad van den nieuwen grieksch-patriarch is geweest een synodale rondgaande brief over de inrigting der scholen en over het openbaar onderwijs onder zijne natie. Hij verklaart daarin dat de kinderen van hunne *teederste jeugd af* gewend moeten worden aan de *orthodoxe zeden en gebruiken* en dat zijne waakzaamheid hen behoeden wil voor de gevaren van het onderwijs in de onregtvaardige (*heterodoxe*) scholen. Te dien einde vaardigt hij eenige afzonderlijke reglementen uit, waarin hij de grieksch-jeugd verbiedt de *vreemde scholen* te bezoeken en het gebruik ontzegt van eenig school of leesboek, dat niet van zijn patriarchaal zegel voorzien is. Sommigen hebben daarin niets anders willen zien, dan eene voorzorg tegen de methodisten en andere protestantsche zendingen genomen; doch die voorzorg ware overbodig geweest, wyl zij, sedert een aantal jaren, allerwege door de grieken verstooten, verplicht zijn geweest hunne scholen te Athene, te Syra en te Smyrna te sluiten. Ook hier wordt geen enkel kind aan hunne leiding toevertrouwd. Maar de slag is voornamelijk gerigt tegen de catholijke scholen van de Broeders van de Christelijke Leer en van de Zusters der Liefde, welke met kinderen opgevuld zijn, waaronder een groot getal grieken (Cais) en Hellenen zijn. De studie der fransche taal, het catholijk onderwijs en de stichtende verwezenlijking daarvan in de *zeden en gebruiken* hunner onderwijzers en onderwijzeressen, zijn maar al te zeer geschikt, hen aan de schouwing te ontrukken, zoo als velen het reeds bewezen hebben, om aan het Konstantinopolitaansch opperhoofd der grieksch-russische Kerk geene bezorgheid in te boezemen. Maar alles is niet godsdienst in zijnen ijver; de staatkunde heeft er ook deel aan en het ware niet moeilijk, den ambassadeur von Titoff, achter Mgr. Anthymes verscholen, aan te toonen.

Deze voorschriften gelijken zeer naar het angstgeschrei van den schoolmeester, die door eene geduchte mededinging bedreigd wordt. De vaders slaan er geen acht op en de kinderen gaan steeds voort met fransch leeren.

De niet-vereenigde Armeniaansche Patriarch maakt ook gebruik van zijn geestelijk gezag, maar ditmaal niet tegen de catholijken. In zijn antwoord op de consultatie van de algemeene kerkvergadering van Pruisen: «dat zijne Kerk niet van de Kerk van Rome is afgescheiden noch immer was heeft hij ten minste begrepen, dat er voor eene Kerk geen loven, geene hechtheid denkbaar is buiten de onwrikbare rots van Petrus. Hij tracht dan daarop den voet te zetten om den aanval der protestantsche propaganda af te weren; de taktiek van den aanvallende is ook wel in staat hen ongerust te maken. Te zwak om openlijk aan te vallen, neemt die propaganda al de geheime werktuigen van list en bedrog te haat; in plaats van tot den aanval op te rukken, ondermijnt of wendt zij kunstgrepen aan. Zij had zich zoo goed vermoord, zoo herhaaldelijk had zij op haar protestantsch woord verklaard, dat zij *goed Armeniaansch* was, en tot bewijs daar van aangevoerd, dat zij noch aan Rome noch aan den Paus gehoorzaamde, dat zij bijna meester van de plaats geworden was. Reeds waren eenige armenische handen tot het teken des verbonds uitgestrekt, toen *de wolf, in een schapenvacht verborgen* ontdekt werd. Aldus zijn zij dezer dagen aangewezen geworden in den brief van excommunicatie, door Mgr. Mathias uitgevaardigd, en waarin onder andere aanhalingen uit de H. Schrift zinspelingen en figuren worden aangetroffen, die den armeniaanschen schrijftant kenmerken.

Het geldt eenen priester zijner natie, genaamd Verthanes, die de zending der protestantsche zendingen gewordden is; want die heeren geven de voorkeur aan het gemakkelijk huisselijk leven boven het apostolisch heu en weder trekken en dragen

die zorg aan huurlingen op. Het beeld van Verthanes is niet vleijend voor degenen, die hem aangeworven hebben. » zijn eigen Tigchaam beminneend, » zegt de patriarch, en door de neigingen zijner » bedorvene natuur beheerscht, gaat hij, de valsche leeringen der *nieuwe secte* van Konstantinopel » naar Nicomedie en Cesarea ronddragende; voor » werp van ergernis aan allen, sleept hij de een- » voudigen in den afgrond des verderfs, zijnen » meester als een tweede Judas verradende; om » bedorvene neigingen in te willigen, heeft hij » zijne geloften geschonden, zijn karakter onteerd, » de zuivere leer der Vaders veracht, vrijwillig » den band der eenheid verbroken. Hij is de vijand » der heilige Kerk, de verleider des volks, de moordenaar der zielen, de zoon Satans en van het » gebroed des Antechrists... Om de schapen » mijner kudde, welke door zijne onreine tanden » besmeurd en verslonden worden, te behouden, » verbieden wij hem den toegang tot onze vergadering en werpen wij hem weg als een gestorven » tak, die tot niets meer goed is dan om verbrand » te worden. Men beschouw hem als een Belial, » hij worde onder geen dak opgenomen; men weigere » zelfs zijnen groet....»

Vreezende dat men hem niet goed zal begrepen hebben, heeft de patriarch vermeend, eenige dagen later eene tweede bul, die meer uitvoerig is, te moeten uitvaardigen. Deze in de landtaal geschreven, drukt eenige zaken tamelijk prozaisch uit. « Daar sommigen, wordt daarin gezegd, zich » verbeelden dat wij alleen den valschen priester » Verthanes in den kerkelijken ban geworpen hebben, zoo vaardigen wij dezen nieuwen brief uit, » om te excommuniceren en te anathematiseren een » elk, die, medeplichtig aan zijne dwalingen, de » Kerk lastert en aan de nieuwe en *afschuwelijke » secte* gehecht is. Gij allen die onder haar eenen » zoon, een broeder of een genoot telt, welken gij » met uw brood voedt of met uw geld betaalt, » of met welken gij in vriendschaps- of handels » trekking staat, weet dat gij in uwe huizen » adder kweekt, wier beet uwe zielen eenmaal dooden zal. Ja, gij voedt met uw brood eenen Judas; » gij zijt een vijand van het heilig christelijk geloof, » een verwoester der orthodoxe Armeniaansche Kerk » en de schande der natie; uwe huizen en winkels » mogen vervloekt zijn, en indien wij vernemen dat » iemand uwer in eenvoudige betrekkingen met haar » staat, zal hij zich insgelijks den banvloek der » Kerk op den hals halen. Velen, die hunnen mis » slag hokend en de hun daarvoor opgelegde boete » aanvaard hebben, zijn met berouw vergiffenis » komen vragen. God schenkt hun die vergiffenis » door de *voorspraak der heilige Kerk* en onze heilige Kerk neemt ze weder aan. Later zullen wij » zien of zij zich ten goede wenden. Maar er zijn » anderen, wederspanning en halstarrig, die ten koste » van dienst der protestantsche zendingen leven (*), » hunne Kerk verlaten en, even als Judas, Christus voor eenige penningen verraden. Door eene » afzonderlijke excommunicatie zullen wij hunne namen aan al onze, zoo nabijgelegene als verwijderde Kerken bekend maken.

« Bij dezen brief waarschuwen wij nogmaals uwe » godsvrucht van op uwe hoede te zijn en die *goddelooze en afgedwaalde menschen* niet te naderen. » Ik beweer het u, door de liefde van het heilig » geloof van Jesus Christus, voor de heerlijkheid » der heilige Kerk en tot voordeel uwer zielen. » Vaartwel, de genade van onzen Heer Jesus Christus zij met u allen! Amen.»

Indien de zendingen den Armeniaanschen Patriarch beantwoorden, hetgeen waarschijnlijk is, zal het hun niet moeilijk zijn, hem van gebrek aan logica te overtuigen en hem over eenige uitdrukkingen in het naauw te brengen. Zij vragen hem, bijvoorbeeld, slechts de verklaring van het verwijt, aan Verthanes toegevoegd, *dat hij vrijwillig den band der eenheid verbroken heeft*. Is de gonsche niet-vereenigde Armeniaansche Kerk in dezen zin niet een Verthanes? Er valt ook nog al wat te zeggen over de benaming van *orthodox* aan die Kerk geschonken. — Wacht... zal de patriarch antwoorden, binnen weinige dagen zal ik aan de evangelische afvaardigden uit Pruisen het bewijs leveren, dat wij, altijd met de Kerk van Rome vereenigd zijn gebleven. Voldoet u dit antwoord niet? Wij voor ons twifelen er aan; maar zooveel is

(* Hier wordt gezinspeeld op de kweekelingen der heeren, die allen door hen onderhouden schoolmeesters en leerlingen zijn, of op de huishoudingen aan welke zij een klein inkomen verschaffen.

zeker, dat na veertien jaren proselytismus en aanbiedingen van allerlei aard aan de niet-vereenigde oostersche Kerken, het protestantismus zeer slecht door haar behandeld en vernederd wordt. Dat die leer aangevallen wordt, is nog denkbaar; dit is het onregtvaardig lot, dat overal het catholicismus treft; maar dat de moreel onder een verkeerd daglicht geplaatst worde, zwaar een voorregt, het protestantismus alleen eigen.

Hoe zal die strijd eindigen? De vertegenwoordigers van Engeland en Pruisen, die zich als de natuurlijke beschermers voordoen van het protestantismus in het Oosten, zullen bij de Porte trachten beide kanten treden, ten voordeele van degenen, welke de excommunicatie treft; welnu, in dat geval zullen de catholijken de vreugde en het voordeel hebben, van het doel te bereiken, waarnaar zij steeds verlangd en tot hetwelk zij alleerst gestreefd hebben: de vrijheid van geweten.

(Part. corr. van l'Univers.)

* * Heden verlost de *Wid. van J. M. P. VAN DER VOORT*, beminde echtgenoot van

F. J. M. RITS
Notaris.

* * *Bosch* 18 April 1846.

* * Eene juffrouw uit den fatsoenlijken Burgerstand, van de R. C. godsdienst, 19 jaren oud, wenschte gaarne zich in eene of andere betrekking als WINKELDOCHTER enz. geplaatst te zien. Er zal minder gelet worden op geldelijk voordeel, dan op eene goede behandeling en gelegenheid tot vooruitkomen. Adres leit. L. met *franco* brieven bij den Uitgever dezes.

* * In eene BIER- en AZIJN-BROUWERIJ wordt een *RUUPER* verlangd, zijn VAK grondig verstaande. Met *franco* brieven aan den Boekhandelaar A. VAN LOON, te Thiel.

* * Een Ongehuwd **GOUDSMIDS-GEZEL**, zijnde een *grond- en cantieverker*, vast werk begerende, adresseere zich met *franco* brieven aan M. G. WOUTERS *Mr. Gouj.* en Zilversmid te *Cuijk bij Grave*.

* * De Ondergeteekende heeft de eer om het geëerd publiek te verwittigen, dat zij met 1° Mei aanstaande voorhanden is, om onder rigt te geven, in alle **Vrouwelijke Handwerken**, verzoeken reders, gunst en beveling. Wonende bij den Heer L. KERNIS, in de Klarastraat.
M. M. ERONE.

* * Een R. C. Jongeling, oud 23 jaren, welke met de leerwijs van den Heer PRINSEN grondig bekend is, en de Fransch taal vrij vlug en zuiver spreekt, zag zich gaarne als **Secundant** geplaatst in eene welingerigte School. Aangaande bekwaamheid en goed gedrag kan hij de beste getuigschriften produceren. Adres onder Letters B. B. bij den Boekhandelaar J. B. VAN LOGHEM, te Haarlem. Brieven *franco*.

Verkoop VAN BOEKEN

Op den 28 April 1846 en de volgende dagen zal door en ten huize van J. R. VAN ROSSUM te Utrecht, verkocht worden:

EENE FRAAIE VERZAMELING VAN BOEKEN,

Meestal de H. **godgeleerdheid**, **Kerkelijke** en **Algemeene Geschiedenis** betreffende, benevens vele andere **WERKEN** van **Wetenschap en Spel**; van al hetwelk de CATALOGUS verzoeken of op *franco* aanvraag kosteloos te bekomen is.

Beurs van Amsterdam.
Zaterdag 18 April ten vier ure
Nieuw Cert. 3 pCt. 72½
Gert. 4 pCt. 94½
Handl. 168½
Spanje Rinn. 3 pCt. 30½
Port. 11½
3 pCt. 59½
Dix 4 pCt. 88½
Oude Russen 105 Do. Stiegl. en Co. 88½

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.